

Tijdschrift voor
heemkunde
folklore en
oudheidkunde

België-Belgique
P.B.
3300 Tienen 1
2/3954

149
GUILLUY A
NERMSTRAAT 35
3320 HOEGAARDEN

Uitgiftekantoor 3300 Tienen 1

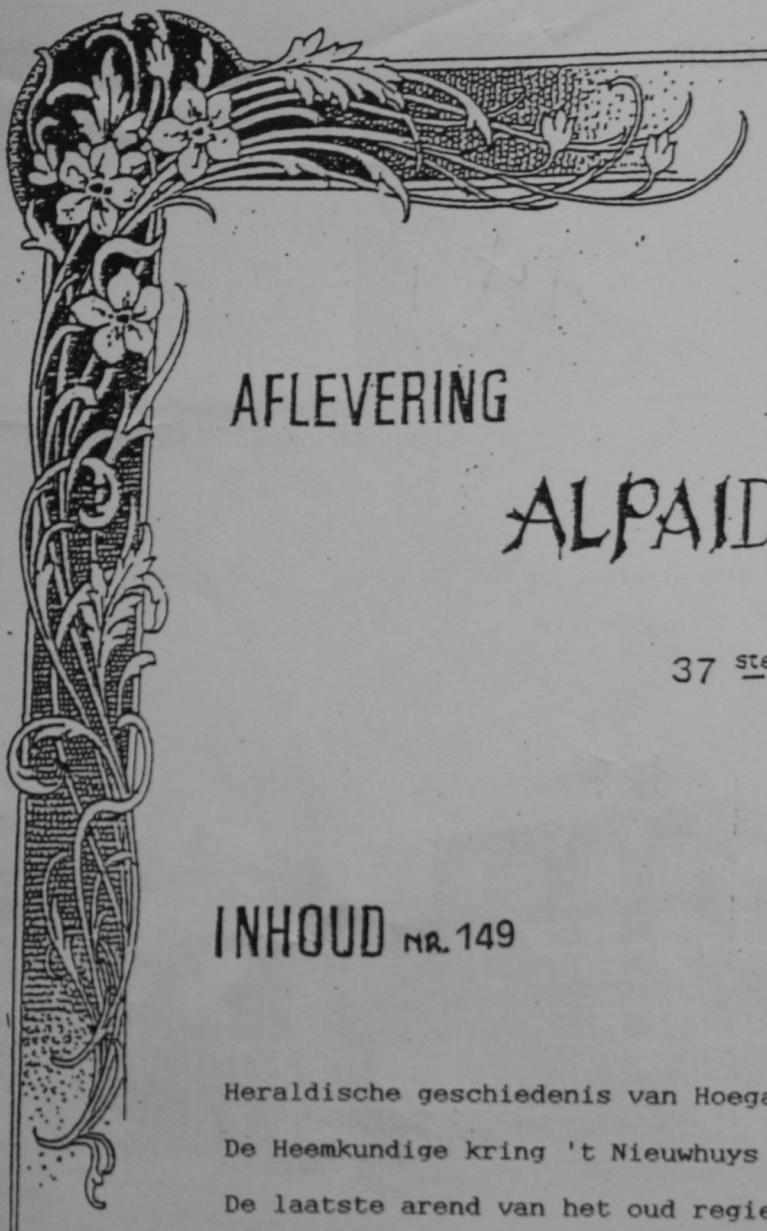
Hougaerde. Station

ALPARDIS.

V.U. E. Grooten
Residentie Beatrijs 169
3300 Tienen
tel: 016/81.72.35

Driemaandelijks DEC. 02 - JAN. - FEB. 03

AFLEVERING

ALPAIDIS

37ste jaargang

INHOUD nr. 149

Heraldische geschiedenis van Hoegaarden (vervolg)

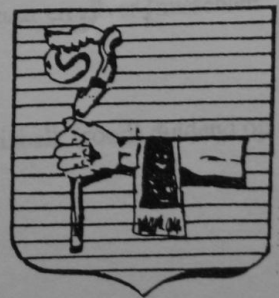
De Heemkundige kring 't Nieuwhuys in 2003

De laatste arend van het oud regiem (vervolg)

Heraldische Geschiedenis VAN HOEGGARDEN

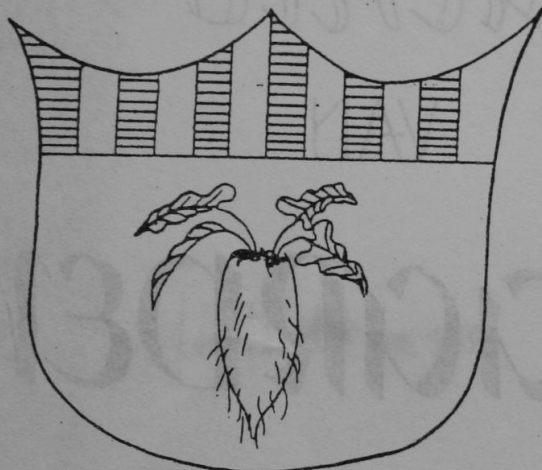
VERVOLG

EMBLEEM

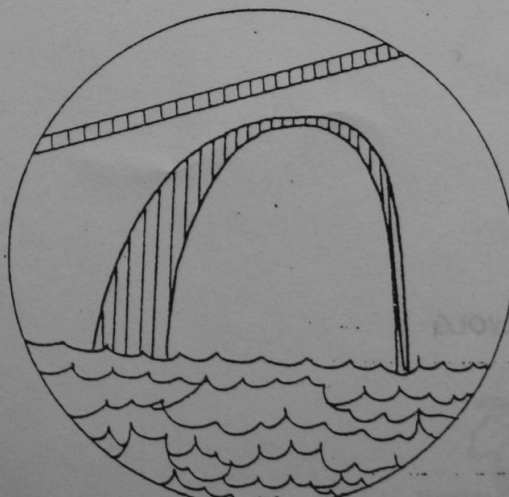
VAN DE

HOEGAARDSE SUIKERFABRIEKEN

FABRIQUE DE SUCRE DUMONT & CIE

SUCRERIE DU GRAND-PONT

EMBLEEM VAN DE HOEGAARDSE SUIKERFABRIEKEN

Ref. 75eme Anniversaire du Grand-Pont - 1952

Alpaïdis 1974 nrs. 36 tot 39

Histoire des Communes Belges (Hougaerde) A. Wauters

Familie-archief Lowet, Putzeys en Van Nerum

Naar het voorbeeld van de stichting der Tiense suikerfabriek in 1838 door de gebroeders Vinckenbosch, werd in 1865 ook te Hoegaarden een suikerfabriek opgericht door Joseph Libert Dumont, zijn schoonbroeder Alexandre Putzeys en Ap. Van Goetsenhoven, met Edouard Van Nerum als boekhouder en Jozef Putzeys als ingenieur-scheikundige vanaf 1872.

Deze fabriek droeg de naam "Fabrique de sucre Dumont & Cie" maar weldra werd deze te klein en een grotere werd gebouwd voorbij het station, onder de nieuwe benaming "Sucrerie du Grand-Pont".

Dumont bleef voorzitter van de beheerraad en Jozef Putzeys directeur, terwijl ook Libert Oury, schoonzoon van de voorzitter en Alexandre Lorriers tot het beheer toetraden.

Jozef Putzeys was de grote bezieler die alles deed draaien, doch in 1886 kwam hij in botsing met de raad, gaf zijn ontslag en richtte met eigen kapitaal een nieuwe fabriek op aan de Grote Brug, onder de naam "Sucrerie de la Ghète".

In 1890 bouwde hij te Altenaken met Engelse aandelen, een beter uitgeruste fabriek, die hij "La Condisserie" noemde.

Wegens onenigheden trokken de Engelsen hun aandelen terug, waardoor het fabriek rond 1900 gelijkwideerd werd.

In 1920 onder het voorzitterschap van Ernest Oury, zoon van Libert, ontstond de samensmelting tussen de fabrieken van de Grand-Pont en de Ghète.

Zijn schoonbroeder Jules Lowet volgde hem in 1943 als voorzitter op, terwijl diens zoon Jean Marie Lowet-Oury tot 1970 als laatste voorzitter van de beheerraad fungeerde.

Het was een traditie om aan elke stichting een embleem toe te kennen, zofat ook de Hoegaardse suikerfabrieken hun eigen embleem bekwamen, die via het oud familie-archief bewaard bleef.

Beschrijving :

Fabrique du sucre Dumont & Cie (oud embleem)

Een suikerbiet in natuurlijke kleur op zilver, in hoofd palen van azuur en zilver (misschien duidend op de liberale kleuren waartoe de stichters behoorden).

Sucrerie du Grand-Pont (recent en verbeterd embleem)

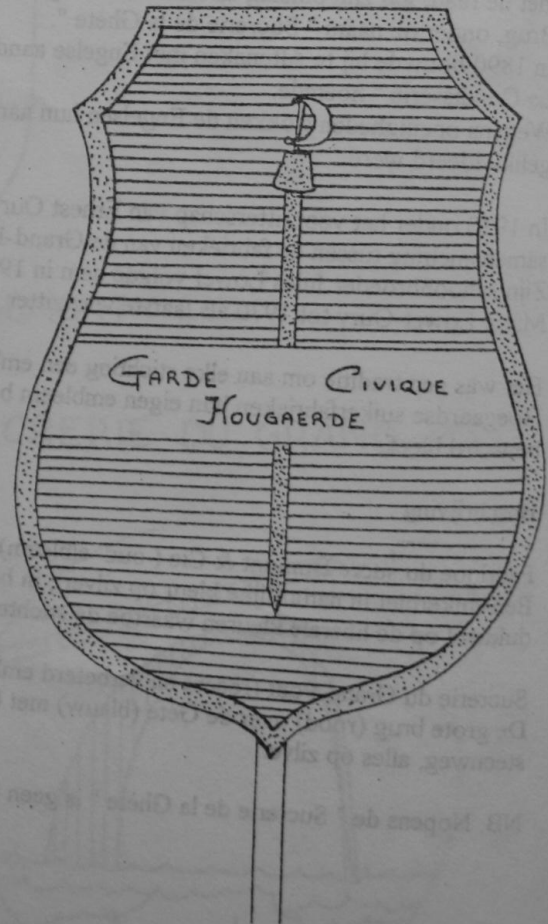
De grote brug (rood) over de Gete (blauw) met bovenaan de schuinbalk (rood) duidend op de steenweg, alles op zilver.

NB. Nopens de "Sucrerie de la Ghète" is geen embleem bekend.

VAANDEL VAN DE

HOEGAARDSE

BURGERWACHT

VAANDEL VAN DE HOEGAARDSE BURGERWACHT

Ref. Beraadslagingen van de gemeenteraad Hoegaarden, jaar 1848
Familie-archief Van Nerum
Geschiedenis van 't Nieuwhuys.

Ter vervanging van de oude dorps- en gemeentewacht, werd in 1848 te Hoegaarden onder burgemeester Ph. de Zangré een burgerwacht opgericht, bestaande uit drie compagnies. De eerste bevelvoering berustte bij notaris Ales Putzeys, die door de koning werd aangesteld met de graad van majoor, terwijl dr. Jean Baptist Van Nerum als bataljonsgeneesheer en bijzondere raadgever optrad.

Het waren deze drie mannen die het meeste zeggenschap hadden zodat ook de burgerwacht onder hun invloed stond.

Als lokaal kozen zij het Nieuwhuys, bij de neef van de bevelhebber en wanneer zij in gesloten gelederen door de straten van Hoegaarden opstapten, maakten hun sierlijke uniformen grote indruk.

Zij hadden ook een vaandel onder vorm van een banier, dat steeds op kop ging en waarvan een schets in de memorieschriften van dr. Van Nerum bewaard bleef.

Beschrijving :

Een met goud omzoomd uitgewerkt schild, met een hellebaard van goud en aver alles heen een balk van zilver met de tekst in sabel - Garde Civique Hougaerde.

Symboliek :

Een hellebaard was een oud middeleeuwse tweepuntige lans, met bijlvormige voorkant en kwast om de schacht.

Het was een steek- en slagwapen uit de Xve eeuw, waarmede men de ruiters van hun paarden kon trekken.

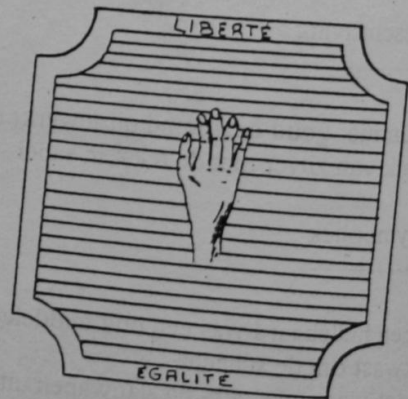
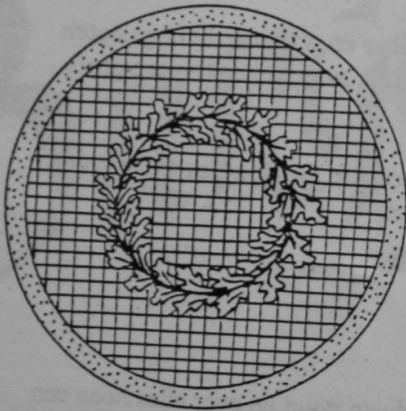
Kenteken van moed in het man tot man gevecht.

EMBLEMEN VAN DE

"Club"

EN DE

"Clan"

EMBLEMEN VAN DE " CLUB " en de " CLAN "

Ref: Archief der V. Geslachten (Notitiënbundel)
Familie-archief Lowet
Beraagslagingen gemeenteraad Hoegaarden.

Ingevolge het opkomende liberalisme brak er rond 1849 in de schoot der V. Geslachten, die het gemeentebestuur van Hoegaarden volledig in handen hadden, een politieke verdeeldheid uit, die tot onenigheden leidde en hoge hartstochten deed opblazen.

De aanhangers van de nieuwe doctrine werden afvallig, trokken zich uit de confrerie terug en verenigden zich in een Clan, om de katholiek gebleven confrerieraad te kelderen, waar zich een Club had gevormd, om de Clan te bekampen.

Zij trachtten elkaars plannen te dwarsbomen, om te Hoegaarden de bewindfuncties te bemachtigen. Maar de strijd ondermijnde het confrerie- en gildeleven en breidde zich uit tot het ganse dorp, waar twee kampen ontstonden, die zich achtere Club of Clan schaarden.

Deze onenigheden leidden zelfs tot het ontstaan van twee confreriefracties:

- de liberale, die zich " le libre Conseil des Lignages " noemde
- de katholieke, die zich als enige en wettige confrerieraad bleef beschouwen.

In 1870 veroorzaakte deze tweestrijd zonder genade, de ontbinding van de Confrerie, de ineensstorting van de brouwersgilde in 1872 en de ondermijning van de burgerwacht, bracht in 1873 de splitsing teweeg van de muziekharmoonie en zette het dorp in rep en roer.

Ondertussen had de Club zich omgevoerd tot een " Heilkomiteit ", terwijl de Clan in 1874 overging tot de oprichting van " de Raad van de Sterke Hand " en de strijd ging verder.

Deze fracties ontstaan in de rangen van de confrerie der V. Geslachten, werden de kern van de twee grote politieke partijen van Hoegaarden (1875):

- de katholieke (de oude Club), voorheen als zwarten en dan als gelen betiteld,
- de liberale (de oude Clan), eerst de witten en dan de blauwen genaamd.

Hard om hard ging de strijd, waarin de nakomelingen der V. Geslachten de teugels van beide kampen in handen hielden en de ganse dorpspolitiek beheersten.

In 1877 leden de liberalen de nederlaag, na 28 jaar bewind, maar in 1896 werden de katholieken geweerd.

Deze beide fracties hadden ook een merkteken, een symbolisch embleem aangenomen, dat in hun lokaal prijkte, waarmede zij hun politieke brieven ondertekenden en de dorpsmuren beschilderden, om hun kracht en hun tegenwoordigheid te uiten. Deze emblemata bleven bewaard op documenten uit het familie-archief Lowet.

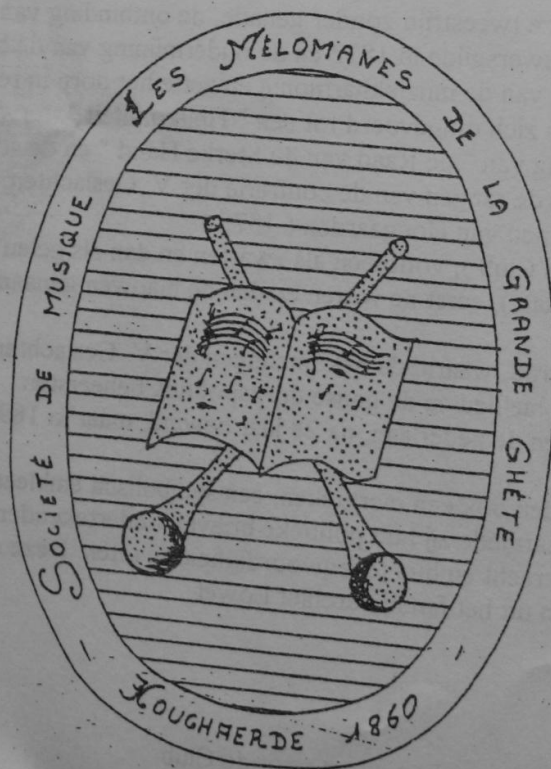
Beschrijving :

Een cirkelvormige krans van geel op zwart voor de Club.

Een rechter opstekende hand met gesloten vingers van wit op blauw voor de Clan.

EMBLEEM VAN

Les Melomanes
DE LA
Grande Ghete

EMBLEEM VAN " LES MELOMANES DE LA GRANDE GHETE "

Ref: Memorieschriften dr. Van Nerum (familie-archief)

Beraadslagingen gemeenteraad Iloegaarden.

Alpaïdis 1970 nrs. 19, 20 en 22 (Geschiedenis harmonie)

Deze harmonie werd gesticht in 1860, dit gebeurde door de raadsleden dr. J.Bt. Van Nerum, Charles Emanuel Lories en Henri Vandertaelen, met medewerking van burgemeester not. Alex Putzeys. Het waren allen liberalen met uitzondering van Vandertalen (katholiek)

De eerste stichtingsvergadering greep plaats in 't Nieuwhuys in 18611 bij Jozef Van Nerum, waar Putzeys tot voorzitter en dr. Van Nerum tot ondervoorzitter werden verkozen. Als lokaal werd het Nieuwhuys aangeduid en als oefenzaal het Cleyn Paradis (in de Pastorijstraat).

In 1862 schonken Van Nerum en Vandertaelen een vaandel aan de harmonie, terwijl in het lokaal een embleem werd gehangen.

Vanaf 1864 braken er onenigheden uit in de rangen van de harmonie, die in 1873 aanleiding gaven tot de splitsing in twee fracties, de liberale die de oorspronkelijke naam hielden en de katholieken (later de Vrije Muziekliethebbers genaams), die in het bezit kwamen van het oorspronkelijk vaandel.

Beschrijving :

In cirkelvormig, veld van azuur met twee gekruiste trompetten van goud, beladen met een opengeslagen muziekboek van hetzelfde.

Rondom omzoomd met een band van goud, waarin met letters van azuur de benaming " Société de Musique - Les Mélomanes de la Grande Ghète - Hougaerde 1860 ".

HEEMKUNDIGE KRING

't Nieuwhuys

ERNEST OURYSTRAT 2
3320 HOEGAARDEN

DE HEEMKUNDIG KRING IN 2003

Voor de Heemkundige kring 't Nieuwhuys is 2003 het jaar van de vernieuwing, door de sluiting van het Heem- en Biermuseum, zijn we genoodzaakt de klemtoon te leggen op andere activiteiten.

Vanaf 2003 zal een permanente tentoonstelling, met toestemming van het gemeentebestuur, zijn deuren openen in de bovenzaal van het Kapittelhuys (Houtmarkt), daarin zullen de vroegere museumstukken (in mindere mate) worden tentoongesteld.

Onze heemkundige kring blijft actief en de verschillende tijdschriften en uitgaven blijven verder verschijnen.
De rondleidingen in het dorp blijven eveneens doorgaan.
Het lokaal van de Heemkundige Kring is nog steeds in 't Nieuwhuys.

Om deze vernieuwing tot een goed einde te brengen zullen we zeker de steun nodig hebben van u allen, vooral uw lidmaatschap zal ons in de mogelijkheid stellen deze nieuwe opdracht tot een goed einde te brengen.

In 2003 zal de kring zijn activiteiten in en buiten het dorp verder uitbouwen om alzo de naam Hoegaarden nog meer bekendheid te geven.

Ieder persoon begaan met de Hoegaardse folklore en geschiedenis zou niet mogen ontbreken op onze ledenlijst.
Het lidgeld voor 2003 is 12,5 euro daarvoor ontvangt u het driemaandelijks tijdschrift Alpaïdis.
Gelieve dit bedrag te storten op rekening 310/0370021/52 van Heemkundige kring 't Nieuwhuys.

We hopen op uw steun.

Namens het bestuur van de Heemkundige Kring

De Laatste Arend van het Ovd - Regiem

[Decorative flourish]

Antoon Balthazaar Sweerts

VERVOLG ...

8. *Het dekreet van 24 Thermidor Jaar III*

Op 22 Thermidor kwam Guillaume Schoenssetters, gezwo-
rene uit Aalst onder Hoegaarden, volgende verklaring aan de
Municipaliteit afleggen :

“ Hij, Guillaume Schoenssetters, werd op 3 Augustus
(16 Thermidor) door de knecht van Sweerts (dit was Antoine
Schoolmeesters, geboren rond 1772), geroepen, om zich naar
het huis van Nicolas Brievin te begeven, waar zich hun gebrui-
kelijk lokaal bevond en zulks op aanvraag van de hiervoren
Meier Schepers en de hierover schepen J. Van Nerum (het huis
Brieven lag op de Gemeenteplaats en diende als lokaal van de
ontroonde Regenten en aanhangers van het Oud-Regiem).

Ter plaatse gekomen, stelden Schepers en van Nerum hem
volgende vragen :

- Wenst U dat de gemeentepapieren in andere handen vallen
dan in deze waarin zij zich heden bevinden ?
- Wenst U dat deze zelfde papieren verloren of verbrand
worden ?

Schoenssetters heeft op de twee vragen “ NEEN ” geant-
woord en moest een brief ondertekenen zonder hem te hebben
gelezen.

Deze brief was echter niets anders dan de protestnota der
oude-regentie van 3 augustus, door Sweerts aan de Municipale
afgevaardigde overhandigd en waarvan Schoenssetters nu inzage
kreeg. Hij verklaarde echter voor de getuigen J.H. Dewaelheijns,
diens vrouw Barbe Van Nerum, Paul Foury en Rems “ bedrogen
te zijn geweest door Schepers en J. Van Nerum ”.

Door deze verklaring vrijwillig af te leggen, schoot Schoen-
setters in de rug van de oude Regentie, om goed aangeschreven
te staan bij de nieuwe meesters. En nochtans was het deze zelfde
Oude Regentie geweest, die haar vertrouwen in hem had gesteld
en door wie hij als gezworene was verkozen.

Op 24 Thermidor riep Van Autgaerden een buitengewone
zitting bijeen, waaraan alle leden deelnamen. De verklaring van

Schoensetters er de bestendige weigering en oppositie van Sweerts stonden op het dagorder.

Na een lange beraadslaging, werd in het register genoteerd " dat Antoin Sweerts opstaet tegen de wet, de zegenpraelende fransche Republiek door uytte lachen versmaedt, hij niet tegenstaende de wettige instellingen deser Municipaliteyt noch soo vermetent is sig secretaris te schrijven en te ondertekenen, terweyl de Municipaliteyt met de notabelen eenen nieuwen en wettige secretaris verkosen hebben en dat dit Sweerts geenens secretaris meer is.

De Municipaliteyt gehooft de clachte van den agent national in qualiteyte van officier van het police over de wederspennigheyt van dito Ant. Sweerts :

Decreteert dat dito Antoin Sweerts sal provisoirelyck gearresteert worden in syn huys, en in het seloen bewaert sal worden sonder daer uyt te gaen oft aen iemandt hoegenaemt mogen te spreken en dat acht gewapende mannen der fransche troeppen, welcke Sweerts sal cost, dranck en behoerig beloeninge en logist gheven en dat die gewapende mannen sullen wacken dat de gemeynthe pampieren heyligh bewaert worden om door de Municipaliteyt in presentie oft bywesen van hem Antoin Sweerts oft in syn afwesen, door de municipaliteyt en vier getuygen ten synen coste, gerepertoriseerd zijnde en van hem sool hij er is onderteekent, overgenomen te worden en gestelt in handen der voorz. Municipaliteyt ".

(Get.) Van Autgaerden, Putzeys, Mareels, Nys, Vandermolten, Berrewaerts, Lodewijckx, Degroodt, Collaert en Vanderstraeten.

Eenluidend afschrift van dit schrijven werd door de bode Desmedt naar Sweerts gebracht.

Maar ondanks dit dekreet, aarzelde Van Autgaerden om het in uitvoering te brengen. Hij wachtte op het besluit uit Brussel, waarop Sweerts had aangedrongen in zijn protestschrijven van 3 augustus en dat Van Autgaerden hem reeds vanaf

22 juli had beloofd. Hij durfde de verantwoordelijkheid van een voorlopige aanhouding niet op zich nemen en vooral niet van een man zo gevaarlijk als Sweerts, zonder hiervoor volledig door de overheid te zijn gedekt.

En dan eindelijk kwam op 26 Thermidor de zolang verwachte beslissing uit Brussel :

(Vertaling uit het frans).

“ Aangezien de Algemene Raad van de bedoelde gemeente een sekretaris-griffier heeft verkozen, heeft de burger Sweerts, oud-griffier, het recht niet meer eender welk papier of dokument betreffende de administratie van deze gemeente in het bezit te houden ”.

“ De Nationaal Agent gehoord hebbende, besluit de administratie :

- dat de burger Sweerts, hiervoren griffier van de Municipaliteit van Hoegaarden, er zal aan gehouden zijn om onder zijn eigen verantwoordelijkheid, binnen de 24 uren, aan de huidige Municipaliteit, alle papieren, dokumenten en archieven betreffende het beheer van deze gemeente af te staan, vergezeld van een gedetailleerd verslag.
- belast de Nationaal Agent met de uitvoering van huidig besluit waarvan hij afschrift zal laten worden aan de voornoemde burger Sweerts, die het voor zijn ontlasting kan mededelen aan de leden van de oude Regentie, die de protestnota op datum van 3 augustus hebben ondertekend.

Gedaan te Brussel in zitting van 25 Thermidor, 3e jaar van de Republiek.

Voor eensluidend afschrift (getekend) : A.J. Frison, verzonden door A.G. Demoor van de Algemene Administratie van het Arrondissement van Brabant.

Nu had de Nationaal Agent alle elementen in handen om wettelijk op te treden en om de hardnekkige oppositie van Sweerts en Cie te breken.

9. *Het voorlopige arrest*

Op 26 Thermidor (13 augustus), ongeveer een uur na de aankomst van de bevestiging uit Brussel, deed Van Autgaerden beroep op de kommandant van de 163e Brigade in garnizoen te Tienen, om hem een gewapende troep te sturen.

Diezelfde avond werden 1 sergeant, 1 korporaal en 6 manschappen ter zijner beschikking gesteld en dadelijk naar de Arendshoeve bij Sweerts gezonden, in uitvoering van het dekreet van 24 Thermidor.

Zij boden zich bij de ex-griffier aan en eisten in naam van de wet van de Franse Republiek onmiddellijk het voorlopig arrest van de genaamde Antoin Sweerts, als gevolg van een mandaat, getekend door de Nationaal Agent van Autgaerden.

De knecht leidde hun naar het groot salon, waar Sweerts hun kalm opwachtte.

"Hier ben ik" zei hij aan de sergeant "doe uw plicht, U zijt er voor niets tussen, maar zeg aan de zogenaamde Nationaal Agent van de gemeente Hoegaarden, dat de Arend weigert het archief te helpen repertorieren en ook alle levensmiddelen en betaling ten laste van uw manschappen weigert te leveren."

Hij trok zich alsdan terug in zijn salon, waar een bed was geplaatst. (Noteer dat de gang destijds deel uitmaakte van het salon, gezien de huidige ingangsdeur pas later werd bijgezet, alleen de grote poort bestond in die tijd).

De wacht eiste een aanpalend vertrek op, wijl de sergeant zich op de eerste verdieping in een afzonderlijke kamer vestigde.

Wegens de weigering van Sweerts, was Van Autgaerden verplicht, dagelijks de manschappen te laten bevoorraden.

De wacht werd dag en nacht verzekerd als volgt :

- twee mannen van wacht (een bij Sweerts in het salon en een in de Griffiekamer ter bewaking van het archief).
- twee mannen van piket.
- twee mannen van rust.

De korporaal moest om de twee uren de aflossing van de wacht regelen, terwijl de sergeant over de goede uitvoering van de bevolen dienst waakte.

Door de koppige weigering van Sweerts, was de Municipaliteit genoodzaakt twee afgevaardigden, Berrewaerts en Nijs aan te duiden, om het archief te inventariëren. Zij werden bijgestaan door vier getuigen; Foury, Rems, Schoensetters en een bediende van de Nationaal Agent uit Tienen. Het werk verliep moeilijk. Stuk voor stuk, papier na papier, register per register moest nagelezen en gedetailleerd worden op een officieel document. De delegatie was niet op de hoogte van de inhoud van het archief en bij elke vraag tot medewerking, antwoordde Sweerts: " gij hebt het archief gewild, daar is het, trekt nu uw plan ".

Sweerts bracht de tijd door met lezen en schrijven. Dag en nacht moest hij in het salon blijven, behalve voor zekere behoeften, waar hij dan nog onder strenge bewaking stond.

Hij mocht ook met niemand spreken, noch met zijn vrouw die het salon niet mocht naderen, noch met zijn knecht, noch met zijn meid die hem te eten bracht.

De personen die het huis naderden, werden bovendien gecontroleerd, afgetast en weggejaagd.

Ondertussen zochten de mannen van piket het ganse huis af, van op de zolders tot in de kelders, om compromiterende stukken te vinden, doch alles zonde resultaat.

Gedurende verschillende dagen en verschillende nachten, bleef Sweerts, bijgenaamd " de arend " fier en ootmoedig, bijna onbeweeglijk, zonder het minste woord tot zijn bewakers te spreken, en zelfs derwijze dat de soldaten bijna gek werden van die doodse en akelige stilte, zodat de wacht om het uur moest afgelost worden.

Het einde van het voorlopig arrest was voorzien voor 1 Fructidor, doch de afvaardiging was nog niet klaar gekomen met haar inventaris-werk, zodat een nieuwe periode begon, een

verlengenis van het voorlopig arrest, in uitvoering van een nieuw mandaat van Van Autgaerden, met toestemming van de plaatskommandant van Tienen.

Toen brak echter een incident uit. Een der soldaten zenuwachtig geworden van de non-activiteit, bedronk zich in de kelder aan de goede en oude wijn van Sweerts, zodanig zelfs dat hij moest vervangen worden.

Een andere, geprikkeld door vermoeidheid van de zenuwslopende opdracht, wilde de arendsteen uithalen, die zich boven een schuurpoort bevond. Sweerts protesteerde heftig tegen de Sergeant " Ik verbied U formeel de Arend of eender wat in mijn huis aan te raken, doe wat U bevolen werd, mijn bewaking en deze van het archief, maar houdt uw vuile poten van alles af ".

Wegens wraak wilde de soldaat zich aan de vrouw Sweerts vergrijpen, naar deze stuurde onmiddellijk haar knecht naar de Plaatskommandant van Tienen, met als gevolg dat ook deze soldaat dadelijk vervangen werd. Sinds dit voorval werd het lezen en schrijven aan Sweerts verboden en de wacht verdubbeld.

Op 5 Fructidor (22 augustus), na negen dagen scherpe bewaking, was het inventariswerk eindelijk na veel moeite beëindigd. Het archief werd naar 't Nieuwhuys overgebracht, doch Sweerts had geweigerd het PV van overdracht te ondertekenen, met de woorden " Merde à vous tous " (sic). De avond van diezelfde dag werd het voorlopig arrest opgeheven en de soldaten terug naar hun eenheid gestuurd, nadat zij zilverwerk en wijn hadden gestolen. Later verklaarde de sergeant " Het was een echt Arendsnest, waar men verslonden wordt door de houding van zijn Meester ".

(De memorieschriften van Antoon Balthazar Sweerts bleven bewaard door zijn nicht Elisabeth Van Nerum, stichteres van het Rusthuis van Hoegaerden)

De kosten voortvloeiend uit de bezetting van het huis Sweerts beliepen zeer hoog, veroorzaakt door het verzet en de weigering van de ex-griffier uit de oude Regentie.

De Municipaliteit besloot om Sweerts te laten belasten door de Algemene Administratie en Van Autgaerden liet desbetreffende in de registers het volgende schrijven :

" Den staet der geresen costen niet toe te schrijven is als aen de koppigheyt en het tegenstreven van dito Antoine Sweerts " en verder ook nog : " Er staet der costen geresen uyt het gevolg syner hertnekigheyt van niet te willen helpen repertoriseren en niet overleveren der greffie en gemeynte pampieren ".

Enkele dagen later, wanneer Sweerts zijn onkostennota in-voorwerpen door de soldaten, barstte de Nationaal Agent in een razende woede uit en riep " Welke moeilijkheden gaat die sm... ons nog veroorzaken ? "

Ondertussen liet Antoon Balthazar Sweerts de laatste sporen van de tegenwoordigheid der soldaten in zijn woning uitvagen en begon aan de organisatie te werken van de Conspiratie tegen de bezettende overheid.

Sedert al deze gebeurtenissen, door de ex-griffier in zijn gedenkschriften als " de zwarte dagen van de maand augustus 1795 " betitel, werd het bastion van Sweerts, " het Arendsnest " genaamd.

Het groot salon, de griffiekamer, de waterput, en de arendsteen bestaan nog steeds en vormen een historische merkwaardigheid voor de hedendaagse bezoekers.

En niettegenstaande de ontroning en de aangedane vernederingen, bleef de laatste Arend van het oud-Regiem zijn fierheid en ideaal bewaren. Hij had in de handen van zijn vijanden slechts het archief gelaten, dat hij zelf gewild heeft. De andere documenten, buiten deze die in de put werden geworpen, kwamen later opnieuw in 't bezit van zijn stamgenoten uit de Confrerie der V Geslachten. Zijn schoonbroeder Dokter Henri Van Nerum, die in 1808 tot burgemeester van Hoegaarden werd verkozen, schonk alles terug aan de gemeente.

Antoon Sweerts door zijn oppositie, heeft het doel bereikt dat hij gewenst heeft, namelijk " een morele overwinning op zijn aartsvijand " en vijand die zelfs de eer niet heeft gehad de Arend te kwetsen, want deze bleef wat hij steeds was geweest " " een Sweerts van zuiveren bloede ".

10. *Het einde van een tijdperk*

Er was geen geld meer in de gemeentekas en Van Autgaerden moest er nochtans vinden om het hoofd te kunnen bieden aan diverse zaken en ook om de lasten te vergoeden, door de arrestatie van Sweerts veroorzaakt.

Op 17 Fructidor liet hij de staat der goederen van het Kapittel der Kanunnikken opstellen, om naar de Domeinen van Tienen te worden gezonden.

Tien dagen later werden de tienden aangeslagen, de schulden van de Oude Regentie en het te goed van de gemeente geregeld.

Op 25 Fructidor verschenen B. Hendrickx en François Vandermolen, (alle twee tot de V Geslachten behorend) voor de gemeenteraad en op 5 Vendemiaire was het de beurt aan de oud-Burgemeester Norbert Nys, aan de oud-Meier Schepers en de oud-schepen Jean Van Nerum. Ingevolge het besluit van de Algemene Raad en krachtens " le Droit de l'Homme " moesten zij allen hun rekeningen van hun vorig beheer tonen en vereffenen.

Doch de Municipaliteit plukte de vruchten niet die zij gewenst hadden. En zo eindigde de eerste episode van het verzet tegen de overweldiger en zijn aanhangers te Hoegaarden. Een tweede periode brak aan, deze van de geheime samenzwering der V Geslachten die duurde tot in 1804, bij de dood van Notaris Van Autgaerden en rijk gevuld was aan boeiende gebeurtenissen.

Ter gelegenheid der begrafenis van de Nationaal Agent, had Sweerts bevolen alle vensters van zijn woonst te sluiten. Hij bevond zich alleen met zijn vrouw in het groot salon, toen het stoffelijk overschot aan de St Gorgoniuskerk toekwam.

Sweerts veroerde niet en na een lange stilte maakte hij zich een kruis en sprak " het varken is dood, dat God hem de Eeuwige rust schenke.

Antoon Sweerts stierf op zijn beurt vier jaren nadien in 1808, toen zijn schoonbroeder Dr Henri Van Nerum het bewind der V Geslachten te Hoegaarden herstelde. Hij kreeg de laatste eerbewijzen, waardig aan zijn naam en zijn rang. Gedurende verschillende dagen heerste er over Hoegaarden een bijna onbeschrijflijke geheimzinnige stilte, want de " Arend, de sterke man van de oude Regentie " was dood.

Met hem werd een tijdperk in de plaatselijke geschiedenis besloten.

Studie en navorsingscommissie
van 't Nieuwhuys

Heemkundige Kring 't Nieuwhuys vzw
Ernest Ourystraat 2-4 3320 Hoegaarden

Statuten verschenen in het Belgisch Staatsblad 19.1.1967

corr. adres:
Residentie Beatrijs 169
3300 Tienen
016/81.72.35

Alpaïdis

Driemaandelijks tijdschrift voor heemkunde, folklore
en oudheidkunde

Uitgegeven door "De Vrienden van 't Nieuwhuys"
Hoegaarden

Gedeponeerd bij de Koninklijke Bibliotheek van België onder het nummer BD 23.350

Rekeningnummer: 310-0370021-52

**Alle artikels uit dit tijdschrift mogen vrij overgenomen worden mits
bronvermelding.**

Druk Ripova, Vianderdal 12 3300 Tienen – tel. 016/81.83.55, fax 016/81.83.57, e-mail: ripova@freegates.be,
www.ripova.be